

Formanden: Udenfor Dagsordenen har Ministeren for offentlige Arbejder Ordet for at fremsætte de hans Ministerium vedkommende før nævnte Lovforslag.

Ministeren for offentlige Arbejder (Hassing Jørgensen): Jeg skal tillade mig at fremsætte *Forslag til Lov om et Hverdags fra Store Darum til Tjæreborg Bakker i Ribe Amt.* Dette Lovforslag vil være det høje Landsting vel bekendt fra forrige Samling, i hvilken det blev vedtaget af Folketinget og oversendt hertil. Det Udvalg, som Landstinget nedsatte om denne Sag, ansaa det imidlertid ikke for rigtigt at afslutte sit Arbejde i den resterende Del af Rigsdagssamlingen og har i sin Beretning udtalt Ønske om at tage de paagældende Egne i Øjesyn, naar Lovforslaget atter maatte fremkomme til Behandling i Rigsdagen. Lovforslaget er ordret saaledes, som det forelaa for Landstinget i forrige Samling, og jeg skal tillade mig at anbefale det til velvillig Behandling.

Dernæst skal jeg have den Ære at fremsætte *Forslag til Lov om forskellige Privatbaneanlæg.* Uagtet endnu ikke alle de paa Jernbanelovene af 1908 opførte Privatbaner er kommet til Udførelse — selv om man fraregner de Baner, hvis Udførelse maa antages at være opgivet —, uagtet den samlede Længde af Privatbaner nu har overskredet Længden af Statsbanerne, og uagtet det erfaringsmæssigt tager lang Tid, inden Privatbanerne er i Stand til at give et saadant Udbytte af den deri anbragte Kapital, at det blot nogenlunde svarer til almindelig lav Rentefod, synes Trangen til Anlæg af nye Jernbaner omkring i Landet og Befolkningens Villighed til at yde de fornødne kommunale Tilskud fremdeles at være meget store. De hidtil indvundne Erfaringer, som jo maa siges at være ret ugunstige med Hensyn til den direkte Forrentning, maa derimod antages at have været saa meget des gunstigere med Hensyn til Banernes Indvirkning paa den økonomiske Opdriift i de Egne, Banerne betjener. For den enkelte Samfundsborgers Vedkommende er Spørgsmaalet klart nok og let nok: stigende Ejendomspriser, billigere og hurtigere Varetilførsel, forøget Omsætning, det er saa haandgribelige Goder for ham, at han til Gengæld gerne udsætter sig for at komme til at betale noget mere i Skat, og fra Kommunernes Standpunkt synes ogsaa det Synspunkt at være antageligt, at Stigningen i Skatteborgernes økonomiske

Evne fuldt ud opvejer de aarlige Udgifter til Forrentning og Afdrag, som maa opføres paa Kommunebudgetterne. Tilsvarende Betragtninger kunde maaske i hvert Fald i en vis Udstrækning gøres gældende ogsaa for Statens Vedkommende. Der kan da heller ikke klages over manglende Velvillie fra Rigsdagens Side overfor Jernbaneplanerne rundt om i Landet. I 1908 blev der saaledes vedtaget en Lov, i hvilken der gives Hjemmel for Anlæg af ikke mindre end 51 nye Privatbaner, nemlig 19 for Øerne og 32 i Jylland, i 1910—11 blev der vedtaget et Baneanlæg fra Rødby til Rødby Havn, i 1912—13 en ny Bane fra et Punkt paa Helsingør—Hornbæk-Banen til Esrom. I alt er der siden 1908 gennem Lovgivningen givet Hjemmel til 53 Privatbaner, og heraf er hidtil 14 paa Øerne og 18 i Jylland bragte til Udførelse eller dog paabegyndte. Det kan endnu med Sikkerhed paaregnes, at der vil blive anlagt en Jernbane fra Helsingør til Tisvilde og en Bane fra Møens Klint til Stege, hvilke to Forslag findes i den ældre Lov af 1908, hvis man til disse Baner vil bevilge de fornødne Statstilskud. Derimod er vistnok Resten af de Baner, der er opførte for Øernes Vedkommende, temmelig usikker.

Blandt de jyske Baneprojekter var der 9, hvortil der var knyttet den Betingelse, at de skulde have elektrisk Drift. Det antages paa dette Tidspunkt, at ingen af disse Baneplaner kommer til Udførelse. Ganske vist er der udstedt Koncession paa den elektriske Bane, som var projekteret mellem Randers og Aarhus, og det kan jo ikke benægtes, at Muligheden for, at denne Jernbane vil kunne føres igennem, fremdeles er til Stede. Men der er under Forhandlingerne om Statsbaneforslagene i Folketinget fremkommet Plan om at bygge en ny Statsbane fra Aarhus til Randers, og saafremt denne Plan maatte blive ført igennem, er det i hvert Fald udelukket, at den elektriske Bane mellem Randers og Aarhus ogsaa vil komme. Saa er der af jyske Baner endnu en Bane fra Mariager til et Punkt paa Randers—Hobro-Banen, som forventes at blive bragt til Udførelse, og endelig er der en smalsporet Bane fra Ribe mod Øst til Landegrænsen, hvis Muligheder vistnok er meget tvivlsomme. Endelig arbejdes der nu for at afløse de foreslaaede Privatbaner paa Mors med en Statsbane fra Thisted over Vildsund til Nykøbing og en Privatbane derfra til Karby, Næssund og Øster Assels.

Det af mig paa Regeringens Vegne den 11. Januar fremsatte Lovforslag om